

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Телеф. Редації: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ
—
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

(Оригінальна кореспонденція).

В Харбіні теж влада двоїться і китайські чадоси обвинувачують деякого із своїх генералів у зраді і японіфізмі, підраховують свої сили і хвилюються. Тому місто живе серед дуже неспокійних настроїв, торгівля сильно підупала, а місцева валюта — даян, що був вартий 35 сен (одна японська єна варта 50 ам. центів, або пів долара, і діляться на 100 сен), в останніх днях упала до 25 сен. Багато продуктів пішло з ринку, коли ви хочете купити їх на даяни. В міняльних конторах та банках була вчора величезна паніка, бо даян тільки за один день втратив 5 сен. Влада усталює курс єни і даяна, але ті розчоруджені втрачати через день усяку силу.

Вчора японці м. Харбіна ті, що мають свої будинки, малювали на дахах свій прапор: на білому полі червоне сонце. Це на те, щоб охоронити

З нагоди 20-ліття першої української торговельної школи.

Учительський Збір у першому році (1911) був: директор Торг. Школи — Роман Залозецький (проф. політехніки та Торговецької Академії у Львові) учителі: д-р Юзвія Гішак.

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Втора місцевія більшовицькія торгпред Ро-
зумовський виїхав з Харбіна, а перед ним відъ-
дом зібрав всіх місцевих директорів радянських
торгових організацій і видав наказ прона-
дати поступенно ліквідацію цих торгових
агенцій, як бензин, мануфактури, „Муз-
трест“, Експорт-хліб та інші. Ця ліквідація
буде проводитись поволи. В останніх роках, осо-
бливо після знаного конфлікту в 1929 р., вони
продали тут свого краму на великі суми гроша
при чому китайські купці нерідко складали досить
сильні протести проти радянського дам্পінгу
очевидно — без усяких результатів.

Микола В. Самійлович.

З нагоди 20-ліття першої української торговельної школи.

Для удержання школи на належному рівні до її учительського збору залаштовано учителів (-шок) з вищими фаховими кваліфікаціями. Ї школі працюють також люди, що беруть визначну активну участь не лише в теоретичній роботі, але й в практичній роботі школи першої.

Школа вивінувана у всі необхідні наукові засоби для навчання природознавства, товарознавства і технології, писання на машині і т. д. так, що дає можливість своїм учням набути всі ті знання, які дає кожна модерна школа того типу.

Найбільшою невигодою для цієї школи — це нестача відповідного локалю. Теперішнє її приміщення при вул. Корняків ч. 1. є зовсім не відповідне і через те є поважною гальмою у розвитку цієї цінної для нас установи.

Чим живе Торговельна Школа?

Від самого початку свого існування (від 1911 р.) аж до цієї школи опирається на фінансові бази українського народу. Перед війною більшу частину видатків школи покривали з жертв українських економічних установ. Тепер Школа опирається головню на шкільних оплатах своїх учнів і щедрій підмозі кооперації об'єднаної в Центросоюзі. Також деколи дістає підмоги з додатку до оплати патентів, призначеного на фахові школи.

Скільки українців скінчило школу?

Від 1911 р. до 1931 р. Школу (дволітню а опісля трілітню) скінчило 398 осіб, з того 171 дівчат, шести-місячні торговельні курси (в рр. 1912-14) — 30 учнів, з того 7 дівчат, спеціальні курси стенографії (1917-18) 85 слухачів, однорічні торговельні курси для абітурієнтів (від 1920) 425 осіб, з того 84 жінок, спеціальні випли кооперативні курси 30 слухачів, однорічні торговельно-кооперативні курси для абсолювентів 6-ти клас сер. шкіл 49 осіб, з того 5 жінок. Від 1920 р. досі скінчило однорічні курси 504 душ, з того 59 жінок.

Головне ядро абсолювентів Торговельної Школи працює в українських економічних установах, а частина розміщена в найрізноманітніших приватних і державних підприємствах. Між абсолювентами цієї школи є найменше безробітних. Доволішня практика показує, що навіть у часах некучої економічної скрути абсолювентам фахової школи далеко легше знайти працю, як тим, що скінчили загально-освітню школу.

Торговельна Школа має вже за собою цілну 20-літню працю. Перед нею, як дуже важним культурно-економічним чинником, стоять ще нові великі завдання. Розвій нашого культурного й господарського життя вимагає постійного допливу метких, фахово-освічених людей, з розвиненим організаційним хистом та ініціативою. Школа, що виховує таких людей, має добрі вигляди на дальший розвиток.

Інж. І. Лучинин.

1 листопада ц. р. здержимо висилку „Діла“ П. Т. Передплатникам, які мимо упімнень, досі не вирівняли своєї передплати.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 27. ЖОВТНЯ 1931.

В. СІМОВИЧ.

Чи можна заводити харківський правопис?

Як ми вже повідомляли, Львівська Шкільна Кураторія видала нові гімназійні читанки зредатовані А. Крушельницьким харківським правописом. Таке видання появилося, очевидно, наслідком повного неознайомлення дотичного референта зі становищем нашого правопису. Вчителі несподіювані до правопису якого не всілі вичити, опинилися в дуже прикрому становищі. Одноразом довідуємося, що „Фільольогічна секція Наук. Т-ва ім. Шевченка“ звернулася до Шкільної Кураторії з пропозицією завести харківський правопис у всіх школах. Користуючись з побуту у Львові проф. д-ра В. Сімовича, наша Редакція звернулася до нього, як до знавця, з проханням висловити свою думку про цю справу.

Вельми Шановний

Пане Редакторе!

На Ваше прохання висловити свій погляд на справу заведення т. зв. харківського правопису в наших школах, я радо подам Вам свою думку, при чому докину декілька слів і з приводу самого правопису.

Я вважаю, що заводити цей правопис уже тепер до наших читанок і взагалі в нашу школу — за рано й непотрібно. На це є свої причини — Чисто педагогічного характеру, а то й річеві.

Наскільки мені відомо, в наших середніх школах об'язує й досі граматику акад. д-ра Смаль-Стоцького, що, видаючи нове видання своєї книжки, щоб не збільшувати правописного хаосу ще й у школі, перевидав свій підручник без змін, полишивши давню, передвоєнну систему українського правопису. У народній

Закарпаття.

Загальні збори Т-ва „Просвіта“ в Ужгороді.

Мин. неділі відбулися в Ужгороді річні загальні збори Т-ва „Просвіта“. Проводив д-р Брашайко.

Зі звідомлення, яке предложено на зборах, довідуємося, що Т-во „Просвіта“ має тепер по селах Закарпаття 107 читалень, а 37 читалень підготовлено до відкриття. В мин. році недобір товариства зріс до суми 614.000 ч. к. (ок. 20.000 доларів), спричинений головню недавньою будовою прегарного дому в Ужгороді та веденням „Руського Театру“, працю якого „Просвіта“ мусіла недавно припинити. З уваги на цей поважний довг „Просвіта“ в останніх роках примушена була також сильно обмежити свою видавничу діяльність.

На загальних зборах прийнято внесок провінціональних членів, щоб уладити на Закарпатті загальну збірку на „Просвіту“. Наші закарпатські брати сподіються, що збірка ця пройде успішно, бо зрозуміння для потреб „Просвіти“ є там велике. Головою товариства вибрали знову д-ра Брашайка.

Свято „Пчілки“.

В дні 3. ц. м. діточий часопис „Пчілка“ уладив своє свято, вступаючи в 10-ий рік праці. Свято відбулося в салі ужгородського кінма „Уранія“ і пройшло з повним мистецьким успіхом. На його програму склалися: виступи Краєвого Хору Учителів під управою проф. О. Приходька і наші народні танці в числі 10, що їх виконали менші й більші діти. Публики було повно.

Новий православний єпископ.

Читаємо в „Свободі“: Православний єпископ Йосиф має вернутися до Сербії і своє місце передати новому дефінітивному православному єпископові Підкарпаття Дамаскинові, також якомусь сербові. Він має „реорганізувати“ православну церкву на Підкарпатській Русі.

З життя Волині.

Нова відміна кооперації. Волинь бачила вже всякі „чуда“, які звичайно кінчалися крахом. Тепер має побачити ще одно кооперативне чудо (іх теж було вже немало). Виникла тут думка про створення на Волині великої „кооперативи“ для збуту й переробки свиней. Відбулося вже зібрання й обрана спеціальна комісія. Членами цієї „кооперативи“ малиб стати: осадники, продуценти (польські поміщики й осадники) і кооперативи (польські), і ці три групи малиб скласти 250 тисяч зол. Як бачимо, це цілком

своєрідна „кооперація“. Врешті, не самий тип цієї „кооперативи“ цікавить українців, а відношення її ініціаторів до наших сойників, як до своїх власних підприємств. Очевидно, ці „кооператори“ вважають, що мають право використовувати гроші нашого українського селянсько-хліборобського населення на підтримання поміщиків і осадників, бо нові „кооперативи“ майже виключно їх користуються. Українці, члени самоуправних установ, повинні рішуче протиставитися втяганням зубожілих сойників у подібні „підприємства“. Досить полеклися наші селяни на ріжних „Рольників“, „Осадах“, кулках рілничих, блжілярських товариствах і т. д., які розтринькують величезні суми і банкрутують.

Електрифікація Волині. Рівне, Луцьк і інші міста досі не мають своїх електричень. Постацання населенню електричної енергії стало монополією приватних підприємств і трашного визиску населення, яке мусить платити за неї дуже дорого. Правда, в Рівному виринула думка побудувати власну міську електричну, але міська рада, уникаючи цього роду підприємства, бо знає добре, як вони на Волині ведуться, або не збирається, або збирається в такому числі, що нема кворуму. Не без того, щоб прихильні користання енергією з електрики в Здолбунові, не мали впливу на хід справи міської ради.

Нова „бруківка“. В Рівному почала виходити варшавська брукова газетка „Останнє Водомосці“ під назвою: „Волинське“, друкує три сторінки у Варшаві, а четверту у Рівному, яку наповнює місцевою хронікою, а по суті всякими дурницями.

Вулиця ім. Т. Голува. В Луцьку виринув проект переіменування вулиці, на якій знаходиться „Рідна Хата“ (вул. 3-го Мая), на вулицю імені Т. Голува.

Трагедія агронома. Між стаями Горотів-Галичини найдено на залізничному шляху трупа агронома горохівського соймику Пантелеймона Прудка з розчеревленою головою. Очевидно, що є це актом самовбивства. Чи не завинила модна в соймиках редукція агрономів?

Помішки стають до „боротьби“ з комунізмом. Розвиток на Волині комунізму загрозив польським поміщикам. Завдаки їм, „Всех-польська централь антикомуністичних видавництва“ у Варшаві прислає на Волинь трактат проти комуністичних летючок, афіш і т. д. Централь Союзу „земля“ закликає поміщиків до участі в цій акції. Ось так, замість усувати причини, що викликають більшовицькі пастрої в масах, — летючки та афіші, — замість можливості нормальних, здорових умов для національного життя й розвитку — слова. Очевидно, що вся та паперова акція комуністам не пошкодить, бо вони такі мистці у паперовій пропаганді, що контрпропаганда їх не перелічить.

школах і в нижчих класах середньої школи, наскільки я не помиляюся, об'язує досі граматику Ом. Поповича, де прийнятий загальнознаний і уживаний у нас після війни правопис, збудований на компромісі між орфографією Наукового Товариства ім. Шевченка зперед війни та тими змінами, що їх у наш правопис саме внесло життя. Цим останнім правописом у головних основах користуються наші видавництва, преса, ним пише, здебільша, все наше громадянство. Це більш-менш той правопис, що його скомпіювала була перед харківською правописною конференцією (перед 1927) фільольогічна секція Наукового Товариства ім. Шевченка, і що його мали на цій конференції обговорити представники цієї нашої найвищої наукової установи на західних укр. землях. Можна балакати про різні недостатки різних правописних систем — вони все матимуть недостатки; можна дискутувати про науковість чи ненауковість правопису, про більшу, чи меншу його практичність — але ж школи ця справа зовсім не торкається, школа має мати певну систему правопису й мусить її притримуватися. Різні правописні системи, вводити різніми вчителями в тій самій школі, й як що до чого й у тій самій класі тої самої школи — відбиваються зі шкодою для навчання предмету, дезорієнтують молоді, у її погляди вносять хаос, а наслідки: безпорядність, безпомічність, байдужність і, врешті, повна втрата пошани для авторитету школи. Тимто вводити серед теперішніх обставин, без попередньої підготовки, без граматичного підручника, збудованого на системі т. зв. харківського правопису, без відповідної підготовки в цій справі і вчительства, — я не вважаю за річ щасливу. Що підготував такої нема не тільки серед учительства, але й у невчительських лавах, серед прихильників нашого правопису, це видно з різних видань.

Та воно й не диво, що воно так і тут при-

ходимо до річевих аргументів, що промовляють проти заведення т. зв. харківської орфографії. Справа в тому, що система харківського правопису не додумана до кінця, тим то й не добудована, до самого верху не доведена. Мало її трохи не дивно. Це ж уперше життя поставило перед нашими земляками на Радянщині вимогу створити систему: до „Найголовніших правил українського правопису“ Української Академії Еаук із 1914 р., що правила за підклад для т. зв. харківського правопису, кожний писав, як йому казало його „почуття“. Та досить порівняти „Правила“ з „Українським правописом“, виданим 1930 Наркомосом України, щоб переконатися, кілька внесено до тих „Правил“ суттєвих змін не тільки у правопис, але й у форми літературної мови*). Не диво, що в виданнях ВУАН побачите дуже часто на дивний скромну замітку, що, мовляв, правопис книжки різниться від офіційного, бо книжку складали до 1930 і т. д. А кілька різнень без такої замітки у книжках, виданих державними радянськими видавництвами! Кілько відхилив від самої основи офіційного правопису! Та й це не диво, бо всього, чого життя вимагає, в законі не вбереш, і доля авторів „Правописних словників“ у цій справі (таксамо міркую, укладчиків читанок, редакторів) дуже й дуже незавидна. Справа в тому, що система т. зв. харківського правопису збудована головню, в відділі чужих слів, не на своїй (від XVI.—XVII. ст.) українській традиції, коли

*) В нас чогось ісплутують ці дві речі, і тут — теж дивна книжка „Український правопис“, що охоплює не тільки правопис, але й подає примисли щодо живлення видінок форм, подає відмінні, закони словотвору, вибирає з безлічі говіркових форм чомусь ту, а не иншу, одне слово, хоче скомпіювати форми літературної мови вже нині, коли ще їх скомпіювати не можна і не слід!

Минулого тижня задали ми про візі англійських посідів пастора Джермея Селла і коли вернемося до цього питання, то згадаємо про свій побут у Сх. Галичині.

Имя: Поном. Резанец

Зворот у манджурських подіях.

Дня 24. ц. м. Рада Союзу Народів займалася дальшим розв'язкою японсько-китайського конфлікту. Обмірковували резолюцію, яку мають вислати обою посвареним урядам. Представники Китаю і Японії домагалися відложення дебати, аж вони дістануть від своїх урядів нові інструкції. Тимчасом застерігалися проти деяких вимог, ставлених цією резолюцією.

Під вечір наступив нагний зворот в цілій справі. Японський делегат дістає інструкцію від свого уряду прийняти пропозицію Союзу під означеними умовами. Японія готова розпочати негайно евакуацію Манджурії і відтранспортувати свої війська на протязі трьох тижнів, оскільки

японські умовини будуть прийняті. Між тими умовинами є домагання, щоби Китай признав усі трактатові зобов'язання і припинив ворожі виступи проти Японії.

Який буде наслідок японських уступок, покажуть найближчі дні. Тоді, коли японський уряд годився на резолюцію Ради Союзу Народів, у Манджурії йдуть дальші бої. Цим разом марш Чан-сунлія розпочав знову домову війну, заатакувавши китайські війська над рікою Ноні. В цих домових поразках допомагають йому японські літаки, що бомбардували головну квартиру китайських військ. Зачинається нова межнусобиця, яку, розуміється, підтримує Японія.

Техніка на службі виборчої агітації.

Виборча кампанія в Англії замітна не тільки великою чисельністю партій і кандидатів, але й небувалими досі способами агітації. Кандидати виступають на виборчих вічах не тільки особисто, але й виручються звуковим фільмом. Цим здобутком техніки користуються головні кандидати урядових партій, що розпоряджаються великими грошовими фондами. На 12 вантажних самоходах умістили апарати звукової фільми й їздять з ними по містах і селах. На площах і вулицях стягають найперше юрби людей концертним грамофоновим плит. Опісля пускають в рух агітаційні написи й клачі, а вкінці на завершення

агітації кидають на рухомі екрани образи самих кандидатів, що виголошують кандидатські промови. Ефект надзвичайний! Зібрані бачать лейбуриста Мекдональда, консерватиста Болдуїна чи ліберала Сімона і т. п., чують його власний голос і слухають його промову, що викладає програму своєї партії та обіцяє всякі благодати виборцям, які дадуть на нього свої голоси. Все практично й вигідно, бо ані кандидати не потребують марнувати часу на агітаційні поїздки й аривати собі голос безастанними промовами, ані виборці не потребують трудитися в означеному часі до вічевих саль і т. п.

Свято Ощадності.

Відогва до українського громадянства.

Українські Громадяни!

Коли проминула хуртовина світової війни, розглянулися народи у своїх господарствах та побачили, яке тяжке лихоліття завдала їм війна. Вони побачили, що господарство світа айшло зі своїх давніх шляхів та опинилося у великій небезпечі. І той страшний образ лихоліття навів їх на думку, що треба повернути на мирний шлях чесної праці та власними силами у господарности й ощадности добувати кращого добра.

Тому відбувся в р. 1924 в італійському місті Медіолані Міжнародний Конгрес Ощадності. На цьому конгресі постановлено щорічно святкувати „Свято ощадності“ таким способом, щоби один день в році присвятити пропаганді ощадності, і цим днем вибрано останній день місяця жовтня кожного року. Той день святкують культурні народи світа, улаштуючи богослуження, віча, збори та всякі сходни, на яких розглядають справу ощадності. Часописи містять у той день передові статті, присвячені справі ощадності, та просвітні й економічні установи видають книжки і всілякі письма, щоби значіння ідеї ощадності поширювати в усіх закутках краю між усіми людьми.

І ми, українці, не лишилися позаду, бо в дні 30. жовтня 1926 р. вирішив з'їзд відпоручників наших кооператив, що відбувся в Центробанку у Львові, щоби приступити до заснування товариства „Ощадність“ для організування пропаганди масової, поголовної ощадності всього народу. Ось новий шлях нашої господарки, опертої на власних силах: чеснота ощадності!

Потім, після року підготовчої роботи, зібрани в дні 15. жовтня 1927 р. перші загальні збори Товариства „Ощадність“ і вони визнали відсвяткувати в цілому краю перший український день ощадності, що дійсно відбувся дня 30. жовтня 1927 р. Це були основні великого діла!

І так у нас ішов рік за роком і сьогодні стоїмо вже перед блискучим речинцем нашого нягого щорічного „Свята Ощадності“. Та хоча це початкові роки, що застали нас серед тяжкої і затижної господарської скрути, і хоча ще весь наш нарід не зрозумів тої великої сили, яку дає масова, поголовна і дрібна ощадність народу, то всеж таки вже сьогодні маємо право сказати, що всенародна господарність та ощадність виявила за тия кілька літ значний поступ та принесла велику допомогу.

І так вкладаки ощадності, зложені в самих наших кредитових кооперативах, випадали а кінем 1930 року в обох центрах „Центробанку“ і „Дністрі“ 3,860,869 золотих; в 106 Українбанках (новіт. кредитових кооперативах) 4,842,208 золотих та в 108 Райфайзенках (низових кредитових кооперативах) 2,533,610 золотих, себто разом новеж ощадність міліони золотих. А як додам до цього вкладаки ощадності, зложені також виключно нашим українським громадянством з кінем 1930 р. в наших торговельних кооперативах як Народна Товариства Повітові Союзи Ко-

ператив і інших, та в нашому Земельному Гіпотечному Банку, — то показується, що наша дрібна всенародна ощадність зложила поза уділами в останніх роках понад двацять міліонів золотих до обороту в наших економічних установах, щоби рятувати нарід від занепаду та підносити його господарність і промисл.

Отсе ця признака ідеї масової ощадності у часах лихоліття.

Але при цьому не можна забувати, що більше десяти разів по двадцять міліонів нашого гроша марно пропадає по кишенях, скринях і господарських стріхах, лихварських позичках та непевних чужих установах, — з чого наш нарід не має ніякого хісна, а велику втрату. І з цього нам треба передовсім лікуватися при нагоді Свята Ощадності!

Тому можна сказати, що наш визвольний господарський похід вже розпочався, але мета наша ще далеко перед нами, бо ми маємо приєднати весь наш нарід до тих високих громадянських чеснот, які закріплює постійна ощадність: до господарства і добробуту. А до цього нам справді далеко, хоч саме цього так дуже треба нам у нинішній добі важких господарських недоводків.

Та відрадною подією у тих важких часах є для нас те, що наші села починають вже розуміти: що таке значить пропаганда й організація ощадності та фанатично проголошують клачі: *дрібної, масової і поголовної ощадності*.

Зокрема шкільна молодь, молоді господарі і жінки формують ці нові чесні надри в імя тої самої ідеї: бути господарними в усіх діянках нашого життя. Вони мають пробити ті скелі зневіри і недовіри розуміння, що будучність народу у власній праці та ощадності.

Отсеми думками стрічаємо сьогодні Свято Ощадності та запрошуємо Вас, Українські Громадяни, щоби Ви всі святкували це Свято поважно, розумно і доцільно.

З побажанням, щоби цього року весь наш нарід задивився добрими думками в Святі Ощадності, Надвірна Рада Товариства „Ощадність“ призначила на його відсвяткування *неділю, 8. листопада 1931 р. для міста Львова, а місяці: листопад і грудень 1931 р. і місяці січень 1932 р. для „Свята Ощадності“ в краю*.

Хай щезає зневіра і розбіжність у цьому великому ділі, а запанує розвага і віра у власні сили та почуття єдності і відповідальності у кожного українця і кожної українки за свою долю і долю всього українського народу.

Львів, 18. жовтня 1931. р.

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ Т-ВА „ОЩАДНІСТЬ“ У ЛЬВОВІ:

Д-р Михайло Волошин, о. Даміан Лопатинський.

ЗА УПРАВУ Т-ВА „ОЩАДНІСТЬ“ У ЛЬВОВІ:

Д-р Кость Левинський, Омелян Саввич.

Остан Личківський.

Хто має право одержати військову емеритуру.

Бувшим призованим (фаховим) військовим прислужують права на емеритуру, а саме: I. Хорунжим і підстаршинам, які служили в польському війську, або в польських військових організаціях, а перед речинцем набуття прав утратили на завжди змогу працювати на життя, не зважаючи на час служби, якщо втратили здоров'я, у нещасливому випадку з причини або підчас сповнювання службових обов'язків; підчас воєнної акції в місці службового побуту, або пошестей, які ширілися в їхньому відділі війська.

II. Призованим військовим б. заборчих держав, які зголосилися до польського війська, а звільненим урядово без їх вини перед осягненням ступня призованої служби в польському війську, якщо: відслужили в польському війську принайменше 12 місяців, а мають непереривної військової служби (з врахування служби при б. заборчій армії) 20 літ, або після такої служби перейшли у стан спочинку в б. заборчій державі, а опісля зголосилися до польського війська.

III. Тим самим без огляду на час служби в польському війську, якщо мають принайменше 10 літ справжньої військової служби в б. заборчій державі й польському війську, а їх звільнили через тривалу нездібність до служби, набути при службі в польському війську.

IV. Призованим військовим б. заборчих держав, яким ті держави признали досмертний дарунок із ласки, якщо відслужили принайменше 12 місяців у польському війську. Призованим військовим б. заборчих держав, яких після 12-місячної служби в польському війську звільнили урядово перед осягненням ступня призованої служби в польському війську, а не мають вони 20, або принайменше 10 літ справжньої військової служби. Призованим військовим б. заборчих держав, яким не признали емеритури, а відбули вони 25, або принайменше 10 літ служби в б. заборчих військах.

На основі „Денника Законів РПП.“ у справі признавання емеритури для бувших військових речинець вношення прохань кінчиться 1. падолиста ц. р.

Дайте моральну й матеріальну поміч тим, котрі впали жертвою найвишого громадянського обов'язку!

Австрія задовжується.

Мала Австрія, що також душиться сереа фінансових труднощів, відітхнула лекше на вість, що може нарешті дістати заграничну позичку. Бувлий міністр д-р Юх, що вибрався в цій справі до Парижа, прислав до Відня повідомлення, що Франція готова дати австрійському Національному Банкові кредит на суму 60 міліонів швіллінгів девізами. Зачувати, що умовини цього кредиту досить тяжкі, бо між іншим Франція зажадала поруки Союзу Народів. Вправді Союз Народів сам не в силі давати позички, але може за такі емісії гарантувати, як це вже раз зробив з приводу першої австрійської санаційної позички. Таким чином Франція робить не тільки фінансовий, але й політичний інтерес. Причинюючись коштовною позичкою до оздоровлення господарського положення Австрії, забезпечується міжнародними гарантіями проти небезпеки „аншлюсу“.

Повстання на Кипрі.

В справі подія на Кипрі надходять вісті, які вказують, що протибритійський рух грецького населення охопив цілий острів. Провідником революції є греко-православний єпископ в Лярнаці, який скликав на спортовій площі в Лімазолі велике віче і визвав греків розпочати боротьбу за прилучення Кипру до Греції. Зібрані під проводом єпископа й бурмістра рушили крізь місто з окликами: „Геть а чужинцями! Геть а тиранами! Хай живе алука а Грецією!“ На площі під церквою нарід при звуках давонів присягнув весті боротьбу аж до перемоги. В Нікозії, столиці Кипру, було також велике віче, на якому народні провідники накликували скинути англійське ярмо. Нарід рушив під дим англійського губернатора Оторса, щоби змусити його до уступлення. Однак провідники втратили панування над юрбою, яка здемолювала дим, обляла бензином і спалила. Губернатор утік на корабель. В інших містах єпископи виповіли також послух англійцям. Заноситься на кривані події, бо на Кипрі станули вже перші англійські військові відділи, привезені літаками.

— По широкому світі, Білорусьчинець не дуже підприємство в Ризі не випукало векселів на суму 50,000 доларів, — Кавказька Рада проголосила амністію для емігрантів. Із кількадесят тисяч погоджується вернути на Кавказчину лише 10,000. — У Керіссі прийшло до краватки

дістала від Франції позичку 300 мільйонів франків. — Президент Фінляндії обнізив на половинну платню воїнів. — Міністр праці Чехословаччини проголосив на черк закону про 40-годинний тиждень праці. — В Італії було припинено 747.764 безробітних. — Більшовики приступили до будови корабельної верфи у Новосибірську. Малаб вона будувати торг. кораблі тонажу 50.000 річно. — Проф. Пікард відвідав президента Чехословаччини Масарика й виїхав з Праги. — На ватиканській радіостанції завели телевізійний апарат. — У Варшаві кружляє поголоска, що більшовики задумують атаківувати торговельне представництво. Представники його ведуть переговори у справі пересунення платності векселів. — У половині жовтня п. р. було в Австрії 212.452 безробітних. — У Вернігфоді пропали вибухові матеріали з каменоломні; поліція арештувала 8 гітлерівців. У мешканцях арештованих знайшли 50 кг. динаміту й закордонні кріси. — Проф. Кальмет, винахідник сировини проти чахотки, не поїде до Либекі, де ведеться процес проти лікарів, які тою сировинцею отруїли 50 дітей. Кальмет не прийме покликання на свідка в тому процесі. — У Франції є тепер 650 тисяч безробітних. — Англія вирішила з охочності розв'язати жіночу поліцію. — Консул Польщі у князівстві Монако доручив міністрові цього князівства дипломатичного візиту хреста „Польоні Рекітута“. — Світ жертвує на зброєння (під гаслом задержання миру) річно 130.000.000.000. золотих франків. — Уряд Німеччини проголосить заборону всяких прилюдних демонстрацій до 31. березня 1932 р. Різночасно буде оголошена заборона носити однострої не лише для гітлерівської, комуністичної, але теж республіканської Райхсвері. У квітні 1932 р. відбудуться вибори президента Німеччини, опісля до союму. — Керманічем данської наукової прокулики на Гренландію буде д-р Гоффер. — У третьому кварталі 1931 р. пішло в Польщі 1264 векселів до протесту; кожний десятий вексель заперестований. — 22. ч. м. падав у Празі сніг. — Виїхала у поїзд фаворита (Мінхені); людських жертв не було. — У Ванзе (Німеччина) під час автового випадку було 6 осіб важко ранених. — Уряд Парагваю проголосив стан облоги; він триватиме до березня 1932 р. Притоку до цього дав напад студентів на редакцію денника „Ель Лібераль“ в Асмпіоні.

— Подяка. Високоповажаному Панові Меценасові д-рові Володимирові Електоровичові, адвокату в Чорткові, складаємо цією дорогою найгорячішу подяку за щиро-безкорисну та батьківську опіку над нами від хвилини арештування, за правні заходи в часі слідства та добру оборону на головній розправі перед судом присяжних в днях 10. і 11. X. п. р. Чортків, 15. X. 1931. — Олеськів Степан, Караско Василь, Росткович Мирослав, буваші пол. в'язні

Борис Лятошинський.

(У зв'язку з вівторковим симфонічним концертом.)

Хоча як небезпечно і трудно оперувати суверенітетами, а проте осмілююсь назвати Бориса Лятошинського найбільшим сучасним українським композитором. Його прізвище досі ще в Галичині майже невідоме — тим більше його твори. Не дивися — через границю, яка відділяє Радянщину від Галичини, важче і повільніше проходять вістки з цієї чи тої сторони на другу, як із заморських країв. У наших музичних кругах уже знають Лятошинського — бо дай з прізвища, — але широке громадянство ледви чи чуло щонебудь про нього й інших найважливіших представників музичної творчості на Радянщині. Я мав змогу бути від кількох літ в тісному і безпосередньому зв'язку — як фаховому так і особисто-приятельському — з усіма радянськими музикантами; користаючи з нагоди симфонічного концерту, на якому вперше за границями Радянщини будуть виконувати твори Лятошинського, хочу сказати бодай кілька слів про того, як на мою думку, нашого найбільшого сучасного музичного творця.

Борис Лятошинський київлянин; свої музичні студії закінчив у київській консерваторії, у відомого російського композитора Глієра. Швидко потім стає сам професором композиції в цій-же консерваторії і на цьому становищі перебуває і сьогодні. Лятошинський — композитор великих форм. Фортепианове тріо, скрипкова соната, фортепианові сонати, симфонія, опера — ось головні етапи його творчості. Починає писати під впливом Чайковського, Скрибіна (хто з композиторів російської школи не починав так?) — але швидко переймається здобутками західно-європейських модерних

музичних течій і доходить до власного, своєрідного стилю і способу писання. Надзвичайний знавець оркестри і її тонкостей, суверенно володіючи всіми найбільшими формами музичної творчості — при цьому „наскрізь“ музикант і найліпшому значінні цього слова, творить Лятошинський дуже скоро — коли вже до цього береться! Увертюру на чотири народні теми для оркестри — нагороджену на конкурсі в Харкові — пише впродовж двох-трьох тижнів, велика опера в 4-ох діях „Золотий обруч“ по встает — вповні зорхестрована — протягом восьми місяців. Ця опера, яка пройшла всі українські оперні сцени на Радянщині і скоро буде виставлена в Великому Театрі в Москві, написана на сюжет „Захара Беркута“, є безперечно першою українською оперою у великому стилі взагалі — твором, який вже може репрезентувати нашу оперову творчість перед цілим світом.

Лятошинський у своїх музичних переконаннях, в своєму творчому „кредо“ — наскрізь модерніст. Коли інші наші композитори, більші чи менше талановиті, йдуть утертими шляхами — він сміло йде своєю власною дорогою, не лякаючись і не завертаючи з неї навіть коли вона веде з „на ліво“. Тепер Борис Лятошинський в розквіті всіх творчих сил: йому тільки 34 роки і це — поруч з його талантом — є за поручкою, що українська музика ще не одного може від нього чекати.

На симфонічному концерті вівторок 27-го ч. м. будуть виконані Лятошинського „Три танці“ — перський, китайський і гуцульський — з опери „Золотий обруч“.

Антін Рудницький.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Анна з Босовичів Матіашек, жінка лікаря в Мельниці, упокоїлася дня 23. жовтня 1931 р. по короткій і тяжкій недугі в 30-му році життя. Похорон перенесення тілених останків відбувся в Тячеві в неділю дня 25. жовтня 1931 р. В. Ів П.

Ціни набілу у Львові.

„Масносоюз“ платив кооперативам дня 24. X. п. р. за масло експортне та десерове пріма 3'10 зол., а літру молока 23—24 сот., літру сметани 1'10 зол., кону яєць 5'70—5'80 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Понеділок, 26 жовтня, година 7-30 веч.
„Буря у скляній будівлі“.

Театр Ризнонародностей:
Понеділок, 26 жовтня, год. 7-30 вечором
„Бесповинні мрії“.

Кіно.

ІПОЛЬО: Звукова фільма „Трагедія на Мовблан“ і додатки.

КАСІНО: „Бастер Кітон на фронті“.

КОПЕРНИК: „Мароканські ночі“.

ОБІ: „Прінабалеріна Його Царської Величності“.

МАРУСЕНЬКА: „Мароканські ночі“.

МІРАЖ: „Гріх і висновки“ та „Покружля дітяки“.

ОАЗЯ: „На Заході без змін“ (Ремарка).

ПАЛАС: Звукова фільма „Поворот до зліва“ (Джанет Гейнор).

ПАМ: „Відродження“ (на основі повісті Льюїса Теллота; Джон Гальберт).

ПАСНИК: „Чорт у Арізоні“ та звукові додатки.

ПРОМІНЬ: „Чоловік без шабру“.

СТІЛЕВ: „Ніч насадів“ (Ів Петро-віч, Агн. Ештергау).

УПХА: „Отруйна квітка“ з Лілею Даста і „З дном пожеж“.

ХІМЕРІ: „Я лише тебе люблю“ (Мел-е Хрістіанс).

Програма радіо.

Середа, 28. жовтня 1931.

Липськ (259,3) 21-10 Старі й нові танці. Брно (341,7) 18-00 Пісні. Льондон (356,3) 23-35 Танцювальна музика. Гамбург (372,2) 16-30 Танцювальна музика. Букарешт (394,2) 19-30 Опера „Майон“, Соптен (403,8) 20-00 Алькоголізм і сучасна медицина. Берлін (419) 19-45 „Буденна баба“. Харків (436) 15-40, 18-00 Концерти. Рим (441,2) 21-00 Концерт. Гельсінгфорс (453,2) 19-35 Військовий вісн. Лінгенберг (472,4) 17-00 Концерт. Прага (486,2) 20-00 Концерт. Мільно (500,8) 20-50 Оперета. Бруселя (508,5) 22-00 Вечір пісн. Відень (516,4) 18-00 Оперативне лічення рака. Рига

(521,5) 19-03 Чеська музика. Будапешт (530,5) 22-20 Циганська музика. Люблін (575,8) 20-30 Композиторський вечір. Ленінград (1000) 19-30 Творчі молодих письменників. Осло (1071,4) 22-35 Танцювальна музика. Калюлаборт (1153,8) 15-00 Концерт. Москва (1481) 18-30 Літературна й музика. Кенігсверггаузен (1631,9) 18-00 „Безробітні та штука життя“. Париж (1724,1) 20-30 Музичний відчит.

Львівське радіо.

Вівторок, 27. жовтня 1931.

Львів (360,7) 11-40 Перегляд преси. 11-58 Час із Варшави. 12-10 Про погоду дня. 13-05 Господарські оповістки. 13-15 „Легенська хвилинка“. 13-25 Перегляд жіночих часописів. 13-50 Дай найменших: „Товаришів“, „Пригоди Коломба“. 14-20 Минуле друківні „Робітниця“. 14-40 Концерт. 17-10 Література й буденне життя. 17-35 Збірний концерт. 18-30 Вечірня. 19-15 Господарська бірма. 19-45 Радіоний денник. 20-00 „Над Черемошем“. 20-15 Збірний концерт. 22-10 Концерт. 22-30 Спортові новини. 23-00 Танцювальна музика. Грамофонові кружки: 12-15, 15-45, 16-15, 19-30.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Театр ім. С. Тобілевича. (Кооператива Український Театр).

ЖИДАЧІН:

26. X. „Лялька“.

27. X. „Мед“.

28. X. „Пурга“.

29. X. Про що тиєра зашезестіла“.

Відтак театр візиджає на кілька вистав до Стрия.

Український Театр під адм. пров. дом І. Волощука.

ТУРКА І/Стр:

26. X. „Хмара“.

27. X. „Два шаста“.

31. X. „У вирі кохання“.

Український Подільський Театр.

ТОВСТЕ.

26. X. п. р. „Жінка Вампір“.

ГРИМАЛІВ.

27. X. п. р. „Жінка Вампір“.

28. X. п. р. „Ганок Венери“.

29. X. п. р. „Червова Миш“.

СКАЛАТ.

30. X. п. р. „Плач Ізраїла“.

31. X. п. р. „Жінка Вампір“.

Всесорому часі Театр виставить народно оперету „Козацьке Сватання“ і „Жидівський Розвід“.

Салад Театру 16 осіб, власна концертна оркестра під пров. п. Кашинця.

Просимо ласкаво Ви. п. Акторів п. Янішенського і Єрофеєва подати свою адресу на ім'я Ю. Кононіва.

Надзвичайні Загальні Збори Членів Товариства „Ремісничо-Промислової Бурси“ в Станіславові відбудуться в суботу, дня 31. жовтня 1931 р. в год. 7. попов. в домішці Українського Кооп. Банку при вулиці Сапінжиській ч. 23.

І. пов. з таким порядком нарад: 1) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 2) Зміна статуту. — Виділ.

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ГОДИННИК ВАПІ буде найліпше на-правлений у найбільшій годинничарській роботі Івана Зельтенрайха

Львів, па. Марійська ч. 5. — З пропін-ції просимо репарації присилати по-чтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні.

МАГІСТЕР ПРАВ з річною судовою і доашою бюровою практикою шу-кає місця в адвоката. До адміністрації „Діла“ для „Зараз“.

ПОНУКУЄМО Панів і Панів до роз-продажі предметів першої потреби. Відомість: Саїгон Теа, Львів, Казимі-рівська 35.

НАПРАВА диванів, килимів. Теркльо-на, Собіського 21, тел. 43—38.

729

1—3

ЖІНКА інтелегентна, середніх літ, світла, загідна, спрощена, шукає приміщення між своїми. — Лю-бити діти та розуміє домашнє господар-ство. — Зголошення слати до Адмі-страції „Діла“ під „Щирість“.

Д-р ПРАВ з 5-ти літньою адвокат-ською і 1/2 річною судовою практикою гадяє негайно заняття з а-двокатським канцелярі. Має рутину з с-можливим веденні всіх адвокатських справ. — Зголошення: Канцелярія Но-д-ра Станіслава Любачеві.

ВАСЮ! Приїжджай. Жду. Гринь

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Всіх наук лікарських

Д-р Степан ГРАБАР

ординує

в МОСТАХ ВЕЛИКИХ.

Найбільше поширений, ілюстрований

місячник для дітей і молоді

„НАШ ПРИЯТЕЛЬ“

виходить вже одинадцятий рік. Досі ро-зійшлося виж 1,000.000 (мільон) прияр-ників. XI. річний зачис 1. вересня та-ля пхільний рік.

Перелата на весь рік контує всього 2-90 м

Замовлення з одночасною надсилан-ням грошей на адресу: „НАШ ПРИЯТЕЛЬ“

— L W O W, акрытка poczt. 108.

Оголошуйтеся в найстаршій

укр. щоденнику „ДІЛО“